

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklicji beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravišтво: Kraljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Dr. Korošec o predstojeci dezertaciji SLS

V nedeljo se je vršil zaupniški shod SLS v Mariboru. Na shodu je naravno zopet govoril dr. Korošec o politiki SLS ter se tekom govora, ako verjamemo poročilo „Slovenca“ zapletel, v protislovja, preko katerih ne sme slovenska javnost molčeti. Radi točnosti argumentacije se poslužim direktnih citatov iz „Slovenca“.

Dr. Korošec je na pr. govoril o Radičevi stranki: »Radičevi stranki se godi kakor vsem dezertirjem, da se njihove zasluge sprejemajo, a nje same se gleda po strani, Radič, Pucelj in Prepeh morajo ponižno in poslušno služiti ne narodu, ne državi, ne kmetstvem stanu, ampak radikalni stranki. To je njihova žalostna uloga v sedanjem političnem položaju.« Dr. Korošecovo sentenco o dezertirjih si je treba zapomniti za poznejše odstavke njegovega govora.

Nato pravi dr. Korošec o radikalni stranki se to-le: »Radikalna stranka trdno upa, da bi si z že preizkušenimi nasilnimi sredstvi pridobila še toliko mandatov, da bi se jim potem ne bilo treba opirati na nobeno drugo stranko. Postati sama dovolj močna, da dikтира svojo voljo narodu, to je njen ideal.« Dr. Korošecovo mnenje o bodoči taktiki radikalne stranke ter o njenem idealu o diktatu narodom (!) je zopet dragoceno in sicer v zvezi s tem, kar dr. Korošec napoveduje o SLS.

Dr. Korošec govori še o »starokopitnosti« in »samodržstvu« počasnega Pašića, radi česar da »hira jo narodi.« »Zato je nevarno vladati s Pašićem!« Po tej opozoritvi pravi dr. Korošec doslovno:

»Nočemo pa s tem reči, da je za nas v bodoče vsako sodelovanje z radikalno stranko načeloma izključeno. Pod gotovimi pogoji bi bilo tudi to mogoče. Toda danes o tem govoriti, bi bilo popolnoma brez potrebe, ker stvar ni na dnevnem redu. Tudi nismo tako nesposobni, da bi o starih stvareh javno razpravljali. Kje je tu demokracija? Naenkrat je slovensko ljudstvo samo velika čreda brez pravice do javne souprave ev. kapitulacije SLS pred radikali.«

V pozni proroči vzklaja dr. Korošec: »Tudi za nas še pride solnce in sicer prej nego to mnogi ljudje mislijo.« Ta protislovja so tako kričeča, da jih ni treba še posebe komentirati. Dr. Korošec pobija radikalno stranko in nene »nasilne metode«, govori o idealih »diktata narodom«, o »počasnosti, starokopitnosti in samodržstvu« starega Pašića, na drugi strani pa napoveduje sodelovanje z radikalno stranko.

Taka protislovja se lahko pojavljajo samo na shodu zaupnikov, o katerem piše »Slovenec«, da je bil »veličasten shod.« Na veličasten shod pa spadajo vsekar tudi veličasna protislovja.

Poseben višek zgovornosti je dosegel dr. Korošec potem na drugem terenu, to je pri vprašanju slovenstva. Tu se je povzpela do sledeč dvoumne trditve: »Tudi sedaj nastopajo slični ljudje, ki se posmejujejo slovenski narodni zavesti, smešijo slovenske kulturne pridobitve in se odrekajo slovenskemu občestvu, toda vsake nove volitve pokažejo, da je slovenski narod ostal zvest samemu sebi.«

Zanimivo bi bilo pozvati dr. Korošca, da imenuje pojinske ljudi, ki da zasmehujejo slovenske kulturne pridobitve! Vendar dr. Korošec pri zdravi pameti ne bo trdil, da pomeni kritika SLS in njenih zgrešenih političnih metod obenem »smešenje slovenskih kulturnih pridobitev.« Kadaj je napredna stranka v Sloveniji nasprotovala realnim slovenskim, našim lokalnim, domačim interesom? Stori la je pa za to interese več, kakor vsi klerikalci skupaj. Odgovornost za krivice in za ev. nedelavnost pa pada izključno na opozicijsko politiko SLS, o kateri je sam dr. Korošec prepričan, da je kriva vsega zla v Sloveniji. Saj se je sam boril proti tej struji in napoveduje ravno v tem svojem govoru, da hoče SLS celo sodelovati z radikalno stranko.

Dr. Korošec pravi dalje: »Tudi bratom Srbom moramo v tem oziru reči: Ako se slovenski jezi prirodno zlije s hrvatskim in srbskim v enoto, dobro mi bomo to dejstvo potem priznali.« Dr. Korošec govori o »prirodnem zlitju jugoslovenskih narodov.« Menda je s tem tem hotel izreči, da je to prirodno zlitje dovoljeno samo tedaj, kadar bo SLS na vladi, v nasprotnem slučaju pa da se to zlitje ne sme izvršiti!!

Obnovitev pogajanj z Grško

Pogajanja se v najkrajšem času prično v Beogradu. — Novi grški poslanik na našem dvoru.

— Beograd, 22. sept. (Izv.) Iz Aten javljajo:

Tako po povratku iz Ženeve poroča grški vladni zunanji minister Rendis o delovanju Društva narodov, o uspehih svoje misli in o razgovorih z jugoslovenskim zunanjim ministrom. Minister Rendis je izjavil novinarjem s posebnim povdankom, da se odnosi med Grško in kraljevino SHS razvijajo pristrčno in prijateljsko ter da vlada

med obema državama splošno zaupanje.

V kratkem se obnove diplomatska pogajanja za rešitev spornih vprašanj in za sklenitev prijateljske zavezniske pogodbe.

V zvezi s tem javljajo tudi atenski listi, da v kratkem odpotuje na svoje službeno mesto v Beograd novolimenovani grški poslanik Polikronides, ki ima nalogo odstraniti vsa nesoglasja.

Njegoševe svečanosti na Lovčenu

Prenos zemeljskih ostankov vladike Njegoša. — Svečanosti v prisotnosti kralja in kraljice. — Svečanosti se je udeležilo 3000 dostojanstvenikov in uglednih oseb.

— Cetinje, 21. sept. (Izv.) Prestolnica junaške Črne gore preživlja dneve velikega narodnega praznika in narodnih svečanosti. Povsod vihrajo zastave, Prestolnica je sprejela od vseh strani dole množice naroda. Danes je zbrana v Cetinju vsa Črna gora, da vidi svojega vladarja in gospodarja in da se mu klanja. Že ob zgodnjih jutranjih urah je bilo mesto spremenjeno v mravljšče. Povsod po ulicah so vrvele pisane množice v narodnih nošah. Videti je bilo junaške postave Črnogorcev, oboroženih s samokresi in puškami.

Že ob 4. zjutraj so danes strelj s topov dvignili prebivalstvo na noge. Po cerkvi so zazvonili zvonovi. Množice so se začele zbirati v skupine in po ulicah se je napravil gost špalir. V cetinjskem samostanu je bila ob 5. zjutraj arhijerejska služba božja. Med tem časom je vojaštvo formiralo špalir od samostana po glavnih ulicah. Pred samostanom in na dvorišču so se začeli zbirati ministri, dostojanstveniki, zastopniki civilnih in vojaških oblasti, predsedstvo narodne skupščine z mnogostevilnimi narodnimi poslanci ter zastopniki raznih mest, občin in kulturnih organizacij. Vsi so pričakovali pojav kralja in kraljice.

Ob 6.50 sta se pojavila na ulici in pred samostanom kralj in kraljica. Kralj je nosil uniformo polkovnika pehotnega gardijskega polka. Kraljica je bila oblečena v dragoceno črnogorsko narodno nošo. Kraljevski dvojici je povsod množica prirejala najtoplejše ovacije. General Krupežević mu je raportiral. Kralj je nato peš stopil v samostan. Ob 7. točno po programu je bilo cerkveno opravilo za pokojnim Njegošem. Svečano opravilo je opravil patrijarh Dimitrije ob asistenci vladike Irineja, škaderskega metropolita Gavrilu in nadškofa Viktorija. Na sredi samostanske cerkve je bila položena na visokem katafalku krsta s kostmi vladike Petra Petrovića Njegoša. Krsta je pripotoa iz hrastovine ter se na njej nahajajo umetna rezbarska dela. Krsta je dar Nj. Vel. kralja Aleksandra. Po končanem cerkvenem opravilu so otvorili krsto in je posebna komisija še enkrat pregledala kosti Njegoševe. Nato so krsto dvignili, ter so jo nesli iz cerkve na samostanski dvorišče od spredaj patrijarh Dimitrije in vladika Vasilij, zadaj na levi Nj. Vel. Aleksander in na desni vladika Gavrilu Dozić. Na samostanskem dvorišču so krsto prevzeli minister Marko Gjurčić, minister dr. Stojadinović, minister Miša Trifunović, minister dr. Nikić in predsednik skupščine Marko Trifković. Preneli so jo iz samostana. Pred samostanom je imel velik govor episkop olidski dr. Nikolaj Velimirović o velikih zaslugah Njegoša kot duhovnika, vladike in gospodarja Črne gore. Med govorom sta kralj in kraljica stala pod krasnim baldahinom. Po končanem govoru dr. Velimirovića so položili krsto na lafeto ter jo v svečanem sprejedu odpeljali po glavnih ulicah na Lovčenu. Sprejedu se je pomikal po novozgrajeni cesti čez Ivanova Korita na vrh Lovčena. Ves čas svečanega sprejeda so grmeli topovi in zvonili zvonovi.

Mi vprašamo dr. Korošca, kaj pa je on storil za to zlitje, ki ga dopušča kot prirodni pojav, kateremu pa je doslej nasprotoval s takozv. slovenskim programom, ki pa v bistvu ni bil slovenski program, nego program izolacije Slovencev od Srbov in Hrvatov, program trilateralne državne ureditve? Govoriti o priznanju primordnega zlitja, po drugi strani pa pripovedovati avtonomistično misel in še to klerikalno, strankarsko avtonomistično misel, to je pač višek protislovja.

Kdor hoče odkritosrčno priznati dejstvo primordnega zlitja, mu vsaj ne sme nasprotovati. Vprašanje slovenskega jezika smo vedno pripuščali primordnemu zlitju, kakor lepo definira dr. Korošec ta problem. V politiki pa smo zagovarjali enotno državo z vsestransko, vsem pokrajnam enakomerno posvečeno kulturno in gospodarsko politiko. Tu ni hlapčevstva, tu so odkriti vizirji, pošteni programi, katerim ni treba žonglirati s protislovji, kakor mora dr. Korošec, da na eni strani opraviči dosedanjega SLS proti »nasilni politiki« v državi, po drugi strani pa navdihne pristaje SLS z upanjem na bližnje sodelovanje SLS z radikalno stranko. Mar bi bil dr. Korošec odkritosrčno priznal, da je pisava časopisja SLS o nasilnih metodah v državi navadno sleparstvo in da je SLS v prejšnjih letih storila velike taktične napake, da v bistvu ne gre za nobene programe SLS in da bo v kratkem stopila pot dezertirjev avtonomističnih in federalističnih zafrkavcev?

vi zadnji pozdrav velikemu vladiki. Na čelu sprejeda so stopala razna pevka in kulturna društva. Za lafeto kralj in kraljica, generaliteta z vojnim ministrom Trifunovićem in armijskim komandantom Krsto Smiljanićem na čelu, dalje visoki dostojanstveniki, ministri in narodni poslanci. Nad mestom so ves čas krožili areoplani. Ko je sprejedu prišlo na periferijo mesta, sta kralj in kraljica zjahala konje ter se napotila preko Ivanovih Korit na Lovčeno. Sledili so jima drugi udeleženci svečanosti. Kralj in kraljica sta skoraj do vrha jahala. Nekaj časa sta do vrha hodila peš.

Krasen je bil prizor na Lovčenu. Dan jasn. Lep razgled na Škadersko jezero, na črnogorske velikane in na Boko Kotorsko odnosno na sinjo Adrijo. Pihal je močan veter.

Ko so krsto prinesli v kapelo, je patrijarh Dimitrije opravil kratko cerkveno opravilo in nato je imel daljši govor minister ver Miša Trifunović. Med drugim je ministar naglašal: Pred 70 leti so v enakih jenskih dnevi junaški Črnogorci na tem posvečenem mestu pokopali svojega pesnika, vladiko in gospodarja. Na tem mestu so takrat stali Črnogorci pobojni in žalostni. Izpolnjevali so želje vladike Rada, da do svoje smrti ostanejo zvesti oni misli, ki je objemala ves njegov um in njegovo plemito srce, misli, ki so s teh črnogorskih vrhov prešle v Beograd, Sumadijo, Bosno in Vojvodino, v Skader in leta 1848 čez Dalmacijo v Hrvatsko bana Jelačića. Danes na tem mestu stoji vladarska rodbina, stoji po bozni vladar, potomec velikih vladarjev Karagorgija in Njegoša, po katerih življenju in brigah se ponovno izpolnjuje zaobljuba vladike Rade, da počiva na svojem Lovčenu.

Kapelica z grobnico je priprosto delo. Seizidna je iz belega kraskega kamna. Nad vhodnimi vrati nosi napis:

»V imenu Oca i sina i sv. Duha! Mi Aleksander I. kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev, pravnik Kara Petrovića, voditelja in početnika osvobodjenja Srbije, vnuk kneza Aleksandra Karagorgijevića, sin Petra I. Velikega Osvoboditelja in Ujedinjenja našega naroda, in knezinja Zorke Petrović-Njegoš obnovili smo ta svet hram, ki je bil na Lovčenu blizu Cetinja dvignjen in ki si ga je izbral za večno hišo slavnih naš prednik Peter II. Petrović - Njegoš, vladar in gospodar Črne gore ter prijatelj heroja topolskega Karagorgija, nesmrtni apostol in glasnik edinstva našega naroda. Hram je bil l. 1916 razrušen v vojni za osvobodjenje in ujedinjenje.

Mir pepelu Petra II. Petrovića-Njegoša! Slava njegovemu imenu! Njegov svet blagoslov naj se izlije na naš dom in na naš narod na vse čase. Amen!

Na Lovčenu, 21. septembra 1925. Slavnost je končala popoldne in so se udeležniki, 3000 po številu, po novo zgrajeni poti vrnili v Ivanova Korita, kjer je bil obed in pogoščenje naroda. Kralj je bil zelo ginjen, ko so člani cetinjskega pevskega društva zapeli staroslavno črnogorsko na-

rodno himno »Onam, Onamo!« Zatrjeval je pevec, da ga je ta pesem že v mladih letih navduševala in podžigala za boj za osvobojenje.

Zvečer so bile na Cetinju različne prireditve. Igrali so razne prizore iz »Gorškega Venca« v Narodnem gledališču.

Obnova Avstrije in Madžarske

— Ženeva, 22. sept. (Izv.) Na včerajšnji plenarni seji Društva narodov je poročal Loucher (Francija) o gospodarski in finančni obnovi Madžarske ter je predložil načrt resolucije, ki izraža upanje, da bo program za obnovo izveden v roku, dolocenem v protokolu. Resolucija odobrava tri izjave madžarske vlade glede reorganizacije upravne službe. Poročilo in načrt resolucije sta bila sprejeta.

Društvo narodov je nato razpravljalo o finančni obnovi Avstrije. Poročevalec Mitchell (Norveška) je predložil resolucijo, ki izraža zadovoljstvo nad napredkom, ugotovljenim v Avstriji glede finančne stabilizacije. V tem oziru je Društvo narodov sprejelo sklep Sveta in poročilo finančnega odbora. Zbor Društva narodov jemlje na znanje končna izvajanja iz poročila strokovnjakov, ki so imeli po nalogu Sveta Društva narodov proučiti gospodarski in finančni položaj Avstrije in upa, da pride v fin. odboru glede teh vprašanj v kratkem do pozitivne rešitve.

Delegat Veverka (Češkoslovaška) je pripomnil, da bo napovedana svetovna gospodarska konferenca po njegovem mnenju našla tudi rešitev za gospodarske stike Avstrije. Avstrijski delegat Mensdorf se je v daljšem govoru zahvaljeval za dosedanje lojalno in prijateljsko naklonjenost Društva narodov napram Avstriji. Pozival je navzoče naj še nadalje skrbijo za nadaljni razvoj mlade republike.

SPREMEMBA REŽIMA V DRŽAVNIH RUDNIKIH.

— Beograd, 22. sept. (Izv.) Pred dnevi so se razširile v javnosti novice, da namestnik državna uprava državne rudnike odstopi privatnim osebam, odnosno kapitalistom v eksploatacijo. Na merodajnem mestu izjavljajo v tem vprašanju: Država se je odločila komercializirati državne rudnike, to je, da država ustanovi s sodelovanjem fin. ministrstva, ministrstva za trgovino in industrijo ter ministrstva za šume in rudnike posebne delniške družbe in da pozove tudi privatni kapital k udeležbi v svrhu eksploatacije rudnikov. Obstojal je predlog, da se državni rudniki dajo privatnikom v zakup, toda temu predlogu je odločno nasprotovala direkcija rudarskega odseka v ministrstvu za šume in rudnike.

ABDEL KRIM RANJEN IN PROSI ZA MIR.

Pariz, 21. septembra s. Kakor poroča »Journal« iz Madrida, je bil baje Abd el Krim v bojih za bibanski masiv resno ranjen na nogi.

Vest da je bil Abd el Krim ranjen, je posneta po informaciji španskega lista »La Voza« iz Quipuzko. Kakor poroča ta list, je Abd el Krima v bojih za bibanski masiv resno ranil kosce granate na desni nogi. Druga potrdila te vesti niso znana.

Pariz, 21. septembra s. Po poročilu iz angleških virov je Abd el Krimov emisar izročil maroškem sultanu pismo svojega gospodarja, v katerem predlaga Abd el Krim naj bi se zaključil mir na podlagi španske ponudbe iz časa pred sedanjim ofenzivom.

Kakor poročajo iz Madrida, se pripravljajo španske čete, ki so se izkrcale v alhucemskem zalivu, nov napad. Položaj španskih čet je izredno težak. Čete Kabili ne prestano obstajati, radi česar so prisiljene ostati noč in dan v svojih postojankah. Zato je potrebno, da pričnejo čete napadati, da si z razširjenjo ozemlja zagotovijo prekrbo z živil in municijo. Dalje poročajo, da ni res da bi francoske in španske ladje z obstreljevanjem prisile rifovsko artiljerijo k molku.

ZAPUŠČINA ELEONORE DUSE.

— London, 21. septembra »Daily Telegraph« javlja iz Newyorka, da je bila te dni odprta oporoka znane igralkice Eleonore Duse. Oporoka znaša samo 40.000 dolarjev. Zapuščina pripada njeni sestri, ki je omožena v Cambridgu.

KOMUNISTIČNI KOMPLOTV I TALIJ.

— Rim, 21. septembra. Uradno se razglša, da zadnje aretacije komunistov niso smatrati za zgolj varnostno odredbo, marveč se je pri preiskavah ugotovil cilj komunistične organizacije. Gre za komplot proti varnosti države in dognano je, da prihajajo sredstva za propagando iz inozemstva. Preiskave so pokazale tudi, kako se spravlja komunistično gibanje v armado. Večina aretiranih se izroči sodišču.

Češkoslovaška za varnostni pakt

— Berlin, 21. sept. (Izv.) Češkoslovaški poslanik Krofta je včeraj posetil zunanjega ministra dr. Stressemanna. Razgovorjal se je z njim o varnostnem paktu in o stališču Češkoslovaške do tega pakta. Z ozirom na to, da Nemčija namerava skleniti z zapadnimi državami varnostni pakt, je poslanik Krofta naznanil zunanjemu ministru dr. Stressemannu, da je Češkoslovaška republika pripravljena pričeti pogajanja za sklenitev arbitražne pogodbe z Nemčijo.

KONFERENCA NASLEDSTVENIH DRŽAV V RIMU.

— Praga, 22. sept. V Rimu je sklicana posebna konferenca nasledstvenih držav v svrhu sporazumne razdelitve fondov, ustanov in premoženja dunajske poštne hranilnice, ker je pripadalo prej Avstro-Ogrski monarhiji. Po rezultatih te konference se sklicuje nova glavna konferenca nasledstvenih držav v Prago. Konferenca v Rimu se vrši sredi oktobra.

OBČINSKE VOLITVE V PLZNU

— Praga, 22. sept. V Plznu so bile v nedeljo občinske volitve, ki so pokazale veliko razdrapanost češkoslovaških strank. Glasovanje je trajalo ves dan pozno v noč. Volitev se je udeležilo 60.031 volitev, ki je volilo 60 občinskih odbornikov. Prejeli so: 1.) češkoslovaški socialni demokratje 22.683 glasov, 2.) češkoslovaški narodni socialisti 13.289 glasov (13, 3.) nemški socialni demokratje 441 (0), 4.) obrtniška politična stranka 1896 (2), 5.) komunisti 3394 (3), 6.) hišni posessniki 640 (0), 7.) klerikalci 3279 (3), 8.) republikanci 753 glasov (1), 9.) češkoslovaški narodni demokratje 12.673 (12), 10.) nemški demokratje 1524 (2) in židje 1122 (1). Večino imajo soc. demokratje, nar. socialisti z narodnimi demokratji.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG

Deske monte 25 mm, fco Rateče, 9 vagonov: denar 510, blago 510, zaključek 510; Smezzole: 4,25, 4,50, 4,75, od 8—16, fco m.; denar 555; smrekovi ali jelovi blodi od 25 cm naprej, fco nakladna postaja; blago 335; jamski les, vsako množino, fco nakladna postaja; denar 170.

Pšenica domača, fco Ljubljana: denar 260, koruza slavonska, par. Ljubljana: blago 217, oves, par. Ljubljana: blago 205, fižol mandalor, fco Postojna trs., vejan trs, 2 vagona: denar 325, blago 335, zaključek 335; fižol mandalor orig., fco Ljubljana: denar 250, fižol prepelčar orig., fco Ljubljana: denar 325; fižol ribičan orig., fco Ljubljana: denar 300; laneno seme Ia, fco Ljubljana: denar 550.

7% invest. pos. iz l. 1921, denar 85; Celjska posojilnica d. d. denar 201, blago 205; Ljubljanska kreditna banka denar 225, blago 240; Merkantilna banka denar 101, blago 102, zaključek 101; Prva hrvatska štedionica denar 1050; Kred. zavod, denar 175, blago 185; Strojne tovarne in li-varne, denar 100; Trbov. prem. družba denar 375, blago 395; Družbene papirnice denar 120; Stavbena družba d. d. Lj., denar 165, blago 180; 4% kom. zad. drž. bke denar 20, blago 25; 4% zast. l. kr. dež. banke denar 20, blago 25.

Zagrebska borza.

Dne 22. septembra. Sprejeto ob 13. Devize: Curih 10,84—10,92, Praga 165,90—167,90, Pariz 264—268, Newyork 55,985—56,585, London 272,125—274,125, Trst 230—232,40, Berlin 13,3375—13,4375, Dunaj 0,078775—0,079775—13,4375, Dunaj 0,078775—0,079775, Valute: lira 229,80—232,20.

Efektii: 7% inv. pos. 1921 90, 2% drž. rente za ratno štetu 397—398, Ljubljanska kredita 220, Hrv. esk. banka 143—144, Kreditna banka, Zagreb 144—145, Hipotekarna banka 75—77, Jugobanka 115—118, Prastredionica 1070—1075, Slavonska banka 59—60, Eksploatacija 58—64, Drava d. d. Osijek 215, Sečerana Osijek 565—580, Isis d. d. 66 Nihag 40, Gutman 450—460, Slaveks 140, Slavonija 61—62, Trbovetjska 380.

Inozemske borze.

— Curih, 22. sept. Predborza: Beograd 9,175—9,225, Pariz 24,30—24,60, Newyork 518,10—518,20, Milan 21,15—21,25, Praga 15,34—15,36, Berlin 1,233—1,234, Dunaj 0,00725—0,00731.

— Trst, 22. sept. Predborza: Beograd 44,40—43,60, Pariz 116—116,50, London 118,40—118,60, Newyork 24,45—24,55, Praga 72,50—73, Curih 472—473.

Upor Druzoo v Siriji

Ko je prišla Sirija pod francoski protektorat, so imeli Francozi že splošno velike težave pri upravi te dežele. Prebivalstvo se deli po verskem prepričanju v več skupin, ki so se do zadnjega časa prepirale. Pa tudi mohamedani in kristjani so razcepljeni na več sekt. To razcepljenost je skušal izrabiti moderni arabski nacionalni pokret, ki se je pojavil med krščanskimi delavci v Beyruthu pod vplivom stikov z Evropo, osobito s Francijo. Pojavila in razvila se je nova arabska literatura, ustanovljene so bile moderne šole in Sirici so postali ponosni na svojo preteklost. Turška revolucija iz l. 1908. je pospešila arabski nacionalni pokret, ki je hotel med vojno priboriti neodvisnost Sirije. Zato je pretežna večina Sircev protestirala, ko je dobila evropska vladna mandat nad Sirijo. Francija je prevzela s tem mandatom težko nalogo. Morala je dati ljudstvu vsaj dozdevno avtonomijo, pri tem pa držati vajeti trdno v svojih rokah. Damask, kjer se je po sklenjenem miru ustanovila za kratko dobo neodvisna arabska država pod kraljem Feisulom, je ostal tudi pozneje sedež arabske agitacije. Francozi so ustanovili v Siriji več manjših držav, s katerimi so dali do močnim nekako avtonomijo, pa tudi na odgovorna mesta o postavili domače uradnike. Toda vsem tem so dodelili svoje svetovalec in tako je ostala vsa politična in upravna moč v francoskih rokah. Prva dva francoska visoka komisarja v Siriji, general Gouraud in Weygand, sta hotela pridobiti na svojo stran osobito krščanski Libanon in njegovo prestolnico Beyruth. Ko je prišla pod volitvah v maju 1924 na krmljo Francije levica, je Herriot odpoklical Weyganda in imenoval na njegovo mesto generala Sarraila, ki se je odlikoval med svetovno vojno. Sarraill je skušal ublažiti v Siriji vojaški režim in pridobiti na svojo stran tudi mohamedanske prebivalstvo. Navzlic temu so pa izbruhli nemiri baš pod njegovo upravo.

Poleg mohamedanskega in krščanskega prebivalstva živi v Siriji še posebna sekta Druzoo. Njihovo vero je ustanovil v 11. stoletju verski voditelj, ki je združil glavne principe krščanske in islamske vere, kakor tudi primitivnih domačih običajev. Pristaši te vere živijo v neprestani borbi z mohamedani in ker jih vsi preganjajo, so postali zelo fanatični. Nasedeni so večinoma po vzhodnem delu pogorja Hauran, v takozvanem druskem pogorju Džebel-Druze, ki se razprostira vzhodno od hedžaske proge. Ta proga vodi iz Damaska v Medino in sicer vzhodno od križišča, kjer je proga iz Haife spojena s hedžasko progo. Ozemlje Druzoo tvori od l. 1921 avtonomno državo pod francoskim protektoratom. Dasi je bilo prvotno dolo-

čeno, da mora biti guverner te države Druz. Francozi po smrti prvega guvernerja niso hoteli imenovati Druza. Položaj se je bil popravi pod novim imenovanim francoskim vrhovnim svetovalecem kapitanom Carbilletom, ki je znan po svojem vojaško-administrativnem poslovanju med senegalskimi čenci. Svobodoljubni in bojevitih Druzoo so se začeli boriti proti njegovim metodam in ko je Carbillet odpotoval na dopust v Francijo, so poslali 36 svojih voditeljev h generalu Sarraillu, da mu razložijo želje in zahteve vseh Druzoo. Druzoo namreč niso hoteli, da bi se Carbillet vrnil na svoje mesto. Obenem so zahtevali, naj se njihovo ozemlje spoji z omejenim okrog Damaska in Aleppo v enotno sirsko državo. Toda general Sarraill delegacije ni sprejel, poleg tega so začele oblasti voditelje Druzoo še politično preganjati. Kmalu po tem dogodku je prišlo do upora in sicer povodom neke slavnosti, ko je francoski poveljnik prepovedal verske svečanosti, boječ se političnih demonstracij. Na obeh straneh je bilo ubito pri prvem spopadu več oseb. Francoske oblasti so aretirale vse odlične Druze, nasebina najmočnejše rodbine Atrashi je bila bombardirana iz letal, nakar je prišlo pod vodstvom sultana Pašial Atrashi do odkritega upora Druzoo. Druzoo so zasedli mesto Suid, oblegali in francosko posadko in pobili več francoskih pomožnih čet.

Druzoo ne pomenijo za Francijo posebne vojaške nevarnosti. Vsa njihova moč je v 10.000 izbranih jezdecih in strelci, ki so sicer pripravljeni na vse, vendar pa ne morejo dolgo kljubovati moderni tehniki. Toda Francozom je neprijetno, da morajo pošiljati čete še v Sirijo ob času, ko imajo že itak mnogo preglavic s kolonialno vojno v Maroku. Če se jim posreči v najkrajšem času zatreti tega lokalnega upora, bo vsaka operacija proti upornikom nemogoča, ker se začne koncem oktobra v teh krajih trajno deževno vreme. Večjega pomena kot za Francoze pa je upor Druzoo za Sirijo samo. Druzoo so bili doslej enaki sovražniki mohamedanov in kristjanov. Zdaj so se začeli zavedati, da so voditelji in avangarda sirsko-arabskega nacionalizma. Krščanski Arabci s Haurana so se jim pod vodstvom bega Achlakutane že pridružili. Proti dosedanji navadi se zdaj vasi s krščanskim in mohamedanskim prebivalstvom ne dotaknejo. Ko so nedavno navallili na Damask, je bila pretežna večina prebivalcev na njihovi strani. Če se zavleče vojna v Siriji do pomladi, nastane nevarnost upora v Damasku in drugih sirskih mestih, ki bi se utegla pridružiti Druzoo. Francozi bodo morali v Siriji in Maroku napeti vse sile, če hočejo ohraniti svojo avtoriteto.

dolno v celj širini, ve tudi, da je po celotnem grebenu in še nižje do višine 1300 m brez gozda, torej popolnoma gola, obraščena samo s slabouspevalnimi planjskimi senožeti. Nje nemško bivše ime je popolnoma upravičeno. Huda burja in ostri vetrovi ne pripuste drejvu tu gori nobene rasti, vse, kar se skuša dvigniti, porazi burja. In naselniki, ki so to opazili, so jo imenovali Porazen ali Porezen. Ime bi se pa tudi lahko izvajalo od ostrega njenega grebena, ki izgleda kakor klma ali rez. Slednjič bi se dalo ime morda tudi izvajati od tega, da je bil gozd porazan ter spremenjen v senožeti. Katera od teh razlag je bolj sprejemljiva, o tem naj razsodi jezikoslovci.

Kar se tiče D a v č e, je to ozka planota, pravzaprav le hribovje, katerega vrh je malo širši in pripravljen za bolj položna polja in travnike, dočim padajo njega pobočja 400 m globoko v dolino selške Sore na severu in potoka Davče na jugu. Davča ima svoje ime od potoka, ki izvira iz dveh glavnih izvirkih pod Porezom in pod Veliko Kopo, ki drvi kot pravi gorski potok v globoko zavezani in mnogokrat od prepadnih skal obdani globeli proti vzhodu. Ta grapa je večinoma pravo žrelo, tako ozko jo obdajajo pečine; zato tudi ni nobene steze po tej grapi; vsa pota, ki drže na tej strani na Davčo, bodisi iz Martinjovka ali iz Farjega potoka, morajo ostati na vrhovih. Soteska gorskega potoka Davče pa je neprestopna. Ako se gleda od bližnjih bregov nanjo, kako izgleda pobočje v temne prepade nad potokom, bi rekli, da je to pravo žrelo. Nemci bi mu pa rekli Schlund. Zanimivo je, da se imenujejo v naših planinah taki globoki prepadi tesni ali soteske, v resnici

žrelo (v Kamniških planinah) ali Grlo (med Planico in Malo Pišeno in pod Ojstrico). Oba naziva sta metafore, povzete od ustroja animaličnih požiralnih organov.

Tu se nakrat spomnimo na koreniko »Davč«. Kaj pa če jo izvajamo od daviti, wirgen, daviti se, schlingen, Schlängen — der Schlund — daviti — davča — in zaveti se nam, da je to tretji izraz, ki pomenja isto kakor žrelo ali grlo. — torej Schlund. Torej se spominimo, da se imenuje na Jelovici globoko brezno ali žrelo tudi Davča ali Tavča in prepričani smo, da smo razrešili uganjko. Nemški naziv in der Als pa nima s slovensko Davčo nič skupnega; pač pa je sinonim s slovensko Ols — Olševjem. Zanimivo je, da so sorski Nemci označili za Davčo, ki sem jo ugotovili v Spodnjih Danjah. Tam pravijo bengne v Elše. V istini je poraslo severno pobočje davških hribov proti dolini Zgornje Sore, pričenši od Zalega loga z gostim bukovjem in olševjem. Nad Zalim logom pa se kot pričetek tega hribovja vzdiguje 982 metrov visoki Elšnik.

— Leos Janaček se je vrnil iz Benetk v Brno, kjer zopet prisostvuje vajam za premijero opere »Sarka«.

— Francoski teater. Francois Currel je napisal nov komed La viveuse et le marié, ki se vprizori decembra v Theatre des Arts. Marcel Achard je končal novo veseligrig Beaupour d'amour pour rien. Tekom zimse sezone se vprizori tudi novi deli Jean Sarmant-a Les plus beaux yeux du monde in La vie commence demain (Najlepše oči na svetu in Zivljenje začena jutri).

šanja: 1. glede umora, 2. glede uboja, 3. glede prekoračenja silobrana. Porotniki so na prvo vprašanje odgovorili s 7 glasov da in 5 ne, drugo pa so soglasno potrdili, nakar je bila Ribičeva obsojena na 6 let ječe.

Poskušen požig.

Pred poroto se je v soboto zagovarjal mlinarski pomočnik Jurij Polanec, zaposlen pri posestniku Valentinu Smrečniku v Sp. Goricah. Obtoženec se je sprl s svojim gospodarjem. Gospodar mu je namreč omenil, da se ljudje pritožujejo, da dobe nazaj premalo moka in preveč otrobov in ga opozoril, da dela pošteno. Imela sta še drug spor radi nekega posejila in Polanec je končno odpovedal službo. Pred odhodom pa je hotel svojemu gospodarju pošteno zagostiti. Dne 4. avgusta je v skednju svojega gospodarja Smrečnika podtaknil ogenj. V skednju je nabasal vato, jo polil s petrolejem in zažgal. Nato se je skril v mlin, opazujoč, kako bo plamen objel skedenj. Vžigalica napravila pa je odpovedala. Smrečnikovi so naslednje jutro opazili, da je hotel nekdo zažgal in so zato prosili soseda Krompačnika, da naj opazuje, kaj se bo godilo okoli hiše, ko se bodo vsi domačini namenoma umaknili na polje. Kmalu po odhodu domačih se je pojavil Polanec in odšel v skedenj, kjer je ugotovil, da je vata ugasnila sama od sebe. Komparčnik ga je nato opazoval in nato povedal vse Smrečniku, ki je zadevo naznanil orožnikom. — Pred poroto je obtoženec priznal, da je hotel zažgati. Obsojen je bil na 1 leto ječe.

Politične vesti

— Spori med radičevci. Med Radičevimi pristaši v Sarajevu je prišlo do ostrih sporov. En del njih odobruje sporazum, sklenjen z radikali, drugi del pa ta sporazum pobiga in ga proglasa za izdajstvo. Na čelu onih, ki so ostali Radičevi, stoji Hakija Hadžić, na čelu disidentov pa Meštrić. Meštričeva skupina je v nedeljo priredila zborovanje v restavraciji »Mostar«. Zborovanje se je udeležilo nad 300 ljudi. Čim je predsednik shod otvoril, se je pričel velik hrušč in trušč. Slišali so se klici: »Doli z izdajci! Živel Radič, proč z disidenti!« Hrup je vedno bolj naraščal. Razburjenje je bilo na obeh straneh velikansko in obstojala je nevarnost, da se nasprotniki dejansko lotijo drug drugega. Da prepreči dejanske spopade, je policijski zastopnik zborovanje razpustil. Meštričeva skupina je na to hotela imeti zaupni sestanek, ki pa ga je takisto zabranil vladni zastopnik. Hadžićevi pristaši so na to odšli in priredili Hadžiću ovacije. Z ozirom na neuspeh v nedeljo je Meštrić odložil predsedniško mesto pri disidentih.

— Iz italijanske politike. Makshmalisti obračajo hrbet aventinski opoziciji. Tako odpade iz opozicije 22 poslancev. Opozicije bo kmalu konec. — Med fašisti in framasoni se vrše hudi časopisni boji. Sedaj je dokazano, da je bil framason tudi generalni tajnik fašistovske stranke Farinacci. — Veliki fašistovski svet je sklican na dan 5. oktobra. Razpravljalo se bo o položaju stranke, notranji in zunanji politiki, o sindikalnem gibanju in o proslavi tretje obletnice pohoda v Rim. — Komunisti se v Italiji živahno gibaajo kljub vsemu fašistovski teroriji, posebno se občuti njihovo delovanje v Rimu, kjer je policija te dni preiskala 234 komunističnih stanovanj in aretirala 158 komunistov.

— Pašičevi spomini. Kakor javljajo beograjski listi, ministriški predsednik Nikola Pašić v Evians les Bains marljivo piše svoje spomine. V kratkem bo spisana prva knjiga, ki obravnava dobo kralja Milana in zgodovinsko važni upor v Zaječarju.

— Agrarna politika vlade RR. Zanimivo je, da te dni potujejo po raznih krajih naše države vodilne osebnosti ministrstva za agrarno reformo. Na agitacijskem potovanju so: minister za agrarno reformo, Pavle Radič in njegovi trije podtajniki radikali. Kakor zatrjujejo, se bo vršila po končanih potovanjih posebna konferenca v ministrstvu za agrarno reformo, ki določi nove smernice agrarne politike in sestavi končni pravilnik za izvedbo fakultativnega odkupa velikih zemljiških kompleksov. Gre v prvi vrsti za odkup begovskih zemljišč v Južni Srbiji, na čemer so radikali zainteresirani.

Porotne obravnave

Ljubljanska porota

Ljubljana, 22. sept.

«Boljševik» Matija Čuden oproščen.

Ker so pri večerajšnji razpravi vsi bivši tovariši, sedaj kaznjenci v Mariboru, pričali razbremenilno za obtoženega Matijo Čudna, so porotniki zanikali vsa vprašanja ter je bil zbog tega obtoženec oproščen in takoj izpuščen.

Danes se vršita dve razpravi.

Skrajno posurovel in nasilen človek.

Je 24letni oženjeni posestnik v Dobruši Jože Drešar. Kaznovan je bil že štirikrat zaradi telesnih poškodb. Zadnji kazni 14 dni zapora je prejel lani, ker je lastno mater z gnojno kopačo po glavi udaril. Danes je Dešar pred poroto zaradi uboja.

Predseduje višji sodni svetnik Mladič, votanta sta sod svet. Vehovar in okrajni sodnik Kralj, državno pravništvo zastopa dr. Mastnak, zagovornik dr. Žirovnik, zdravniška zvezenca dr. Maier in dr. Novak.

Dne 10. avgusta t. l. je obtoženec pripeljal več fantov iz občine Vodice na vojaški nabor v Kamnik. Po naboru so se v Rodetovi gostilni sešli obtoženec, njegov brat Anton, brata Jeras, Josip Brank, Miha Benda in Jernej Kadivec. Pri sosednji mizi je sedel Andrej Kušar s prijateljem Al. Alešem iz Rašice. K njima je pristopil Jože Brank ter vzel Kušarju klobuk raz glavo, da bi Kušar sicer ne smel nositi krivice, če bi ne bil pri naboru potrjen. Pri tej prihki pa je obtoženec navallil z odprtim nožem proti Kušarju brez povoda, saj Kušarja ni poznal ni ter mu ni storil nič zalega. Kušar se je umaknil v vežo in od tam na dvorišče. Nepristopno proseč, naj ga ne sune z nožem. Tudi Rodetova dekla Alojzija Rezar, ki je bila na dvorišču, je vpila proti obtoženecu, naj spravi nož. Obtoženec pa se ni zmenil za klice in prošnje, temveč je hladnokrvno zgrabil Kušarja za rame, z drugo roko pa vsekal z nožem Kušarja tik pod vratom v desno stran prs, da mu je prerezal mišičevje. Po dejanju je obtoženec vpril vseh gostinjskih gostov čimnično zaprli okrvavljen nož, zapregel in se mirno odpeljal proti domu. Poškodovanega Kušarja, ki je bil šele 20 let star, je okrožil zdravnik dr. Polc takoj obvezal, drugi dan pa so ga prepeljali v javno bolnico v Ljubljano, kjer je dne 18. avgusta umrl.

Obtoženec dejanje prizna, a se zagovarja, da je hotel Kušarja le nekoliko poškodovati. Tudi se izgovarja na pijanost,

vendar pa vsi navzoči, tudi njegovi tovariši, pričajo, da obtoženec niti vinen ni bil, temveč je malo razgret od vina.

Mariborska porota

Obisk pri Amerikanci.

Meseca maja t. l. se je vrnila iz Amerike posestnica Katarina Legec v Gančane. Kmalu so se pričele širiti vesti o bajnem njenem bogatstvu, o svežnjih dolarjev itd. Te govorice so naravno zelo učinkovale. Nekoga dne, ko je bila Amerikanka na polju, je dobila nezaželjen obisk. Tatovi so ji odnesli 11.000 Din. Tatvine sta bila takoj osumljena Štefan Horvat in Štefan Vugrin, ki sta kot soseda dobro poznala razmere pri Legecovi. Oba sta bila aretirana, a sta trdovratno tajila tatvino. Pri razpravi je Vugrin deloma tatvino priznal, trdeč, da je bil Horvat tudi poleg. Porotniki so zanikali vprašanje krivde glede Horvata, potrdili pa krivdo Vugrina z 10:2 glasova. Horvat je bil oproščen, Vugrin pa obsojen na 3 leta ječe.

Radi vloma v trgovino Worsche v Mariboru je bil obsojen Albin Abranšek na 18 mesecev ječe.

Zakonska tragedija v Zgornji Voličini.

Mariborska porota je imela v soboto razpravljati težak slučaj. Zagovarjati se je imela Elizabeta Ribič radi umora svojega moža.

Zakonca Fran in Elizabeta Ribič nista živela v slogi. Mož je bil udan pijači, žena pa se je rada ozirala zo drugimi. To je bil dvojni povod čestim prepriom in dejanskim spopadom v rodbini. Dne 23. julija je prišel mož zopet z dela vinen domov ter se vlegel pod drevo in zaspal. Žena je zgrabila sekuro in udarila moža večkrat po glavi, tako da je ves okrvavljen obležal. Nato je mirno legla spat. Okoli 23. je našel v krvi ležečega moža neki sosed in pozval Ribičevu, da ga prenese v hišo, ker se bliža nevihta. Žena je mirno odgovorila: »Naj le leži, saj ne bo hini!« Drugo jutro so našli mrtvega moža. Žena je bila takoj prijeta. Sprva je zanikala svojo krivdo, trdeč, da se je mož sam potokel; ko pa so orožniki našli okrvavljeno motiko v njeni hiši, je priznala, da je moža umorila. Pri razpravi se je obtoženka zagovarjala, da ni imela namena moža umoriti, temveč je storila dejanje le v silobranu, hoječ se, da jo bo mož, ki je bil pijan, pretepal. Zaslanih je bilo 18 prič, ki so večinoma obremenile njo, deloma pa je bila kriva zakonski disharmoniji njena mati, ki jo je hujskala proti svojemu zetju. Porotnikom so bila staviljena 3 vpra-

postave in energičnega, samozvestnega obraza. Njegove bleščeče oči so izražale krutost, obenem se je pa zrcalil v njih pogum in zanos. Njegova čelada z valovčasto perjanico je bila okrašena z zlatimi trakovi. Za njim je nesel vitez zanjor z grbom Anglije.

Za tem ponosnim vitezm je jahalo njegovo premstvo. Bogata oblačila, drago orožje in krasni topi teh jezdecov so pričali o njihovem visokem stanu.

Zemlja se je tresla pod konjskimi kopiti, ki so peketala tako blizu Supramatija, da bi lahko dosegel jezdec z roko. Slišal je, kako konji in jezdeci težko dihaajo, sam je vdihaval poseben vonj, ki se je širil od te množice jezdecov, pažen in mečenoscev. Z razvitimi prapori je defilirala pred njim vojska v pestrih in slikovitih srednjeveških uniformah. V njegovih ušesih je zvenelo zamolklo mrmanje in poudine besede v staroangleškem jeziku.

Kar je Supramati ves zatrepetal. Tam, na kranem črnem dirkaču je jahal vitez, čigar obraz mu je bil znan. Na njegovem čelenu je imel lahko saracensko opremo, ki je bila prožna kakor svilena obleka. Lahke šlem je pokrival njegove goste, črne kodre. Velike temne oči tega viteza so z nepopisnim izrazom gledale Supramatija. To je bil Narajana. Ko je jahal mimo mladega zdravnika, je njegov konj poskočil in vrgel s kopiti Supramatiju toliko peska v obraz, da je presenečeni princ zamižal in se opotekel.

V kraljestvu nesmrtnih

Roman.

Ko je Supramati, ki ga je začela ta stvar zelo zanimati, izrazil željo, naj mu Tortose takoj pokaže dotična vrata, je slednji izjavil, da mu ni znano, kako se vrata v laboratorij odpirajo, ker mu je pokojni princ enkrat za vselej prepovedal vstop. Pristal je samo na to, da pokaže Supramatiju približno, kje so vrata.

Takoj sta odšla v knjižnico in Supramati je začel z veliko vnemo iskati skrivna vrata.

Kraj, ki ga je pokazal oskrbnik, je bil zakrit s policami, na katerih so bile naložene knjige. Supramati je moral te police odstraniti, da bi mogel preiskati steno. Nad dve uri si je prizadeval, predno je našel za policami spretno skrito prožino.

Slednjič so se vrata odprla in Supramati je stopil v veliko dvorano brez oken. Izpod stropa je visela svetiljka, v kateri je plapolal modrikasti plamenček, kakor ob Lillanini krsti. Toda ta plamenček je takoj ugasnil. Supramati je imel pri sebi sveče in je začel radovedno ogledovati to čudno sobo.

V ozadju je bila velika omara, polna retort in drugih alkimističnih potrebščin. Ob steni je stala miza, h kateri je bila z železnimi verigami priklenjena debela vezana knjiga. Malo dalje je stala manjša omara, polna pestrih usnjenih možničkov, raznih stekleničic, zabojčkov in zvrtkov pergamenta.

Ob steni so stali trinožniki in čudni instrumenti, kakršnih Supramati še nikoli ni videl. Najbolj sta ga pa zanimala dva predmeta na obeh koncih dvorane. Na enem koncu je bil trioglati lesen podstavek, v katerem je bil pritrtjen širok meč, obrnjen z ostro rino navzgor. Bleščeča klina tega meča je bila opisana z znaki, ki jih Supramati ni razumel.

Na drugem koncu je bil tudi na podstavku nekak kovinski štiti. Kraj njega pa kladivo. Vse to je obdajal na tleh narisani rdeči krog, ki je imel na treh straneh kabalistične znake.

Supramati se nikoli ni videl kovine, iz katere je bil narejen ta štiti. Svetilka se je v vseh mavričnih barvah, zdaj je bil prozoren, zdaj zopet ne. Supramati si je hotel od blizu ogledati ta predmet. Zato je prestopil krog ter se nagnil nad štitom. Otipaval in ogledoval ga je od vseh strani, toda ta ogled mu ni ničesar pojasnil. Od zgoraj je bil štiti poliran. Od blizu je bil videti enostavne, sivkaste barve, čim si se pa malo oddaljil, je začel odsevat v vseh mavričnih barvah.

Kar se je lotila Supramatija radovednost, kako zveni ta čudna kovina, če se udari po nji s kladivom. Ne da bi se dolgo obotavljal, je dvignil kladivo in nalahko udaril. Razlegel se je drhteč, stokanju podoben zvok. Nato je lahko zašumelo, potem pa zažvižgalo kakor veter, ki otreza z drevja orumenelo listje. Temu žvižgu je sledilo bobnenje slapa, ki udarja ob skalovje, nazadnje je nekaj zahreščalo, kakor da je vrgel vihar v okno oblak peska.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 22. septembra 1925.

— **Nadškof dr. Šarič in škof dr. Jelič tožita.** Po svojem zastopniku dr. Brejcu sta vložila dr. Ivan Šarič, nadškof v Sarajevu, in dr. Anton Bovač, škof v Ljubljani, proti našemu listu tožbo radi članstva »Intrige jugoslovenskih škofov«, česa se jima očita spletkarenje proti slovenskemu bogoslužju in proti konkordatu z Vatikanom. To očitane smatra za razžaljenje časti. Napoveduje se o rei zanimiva pravda, ker se inkriminirani članek nanaša na izjavo dr. Vojke Janiča, našega delegata pri pogajanjih za konkordat z Vatikanom.

— **Pravniški kongres drugo leto v Ljubljani.** Novorojčeni predsednik kongresa dr. Danilo Majaron je ob zaključku letošnjega kongresa v Beogradu izrazil željo ljubljanske občine, da bi se vršil prihodnji kongres pravnikov v Ljubljani. Kongres je ta predlog z iskrenim odobravanjem vzel na znanje ter sklenil, naj se vrši prihodnji kongres v Ljubljani.

— **O odstavitvi mariborskega oblastnega referenta** za osnovne šole g. Schella nam še vedno prihajajo vprašanja, ki so nam dala povod, da se ponovno informiramo o vzrokih. Na podlagi zanesljivih informacij lahko ugotovimo, da JUJ ni v nobeni zvezi z odstavitvijo g. Schella, tem manj ker je bil g. Schell svojočasno imenovan za oblastnega referenta še po posebnem prizadevanju JUJ.

— **Razmejitve z Albanijo.** Razmejitvena komisija je končala razmejitve napram Albaniji na planini Vrmš. Sedaj prične z razmejitvijo v okolici Š. Nauma. Predsednik naše razmejitvene komisije general Miletič je prišel v Beograd, da poroča vladni o razmejitvi.

— **Neumestno zavijanje.** Klerikalno časopisje je nedavno izpraševalo učitelstvo, zakaj je preteklo jesen kazalo toliko nevelj, ker niso bila na vseh osnovnih šolah takoj vsa službena mesta redno s pričelkom šolskim letom takoj zasedena, dočim letos moški, dasi je na mnogih šolah preveč učitelstva, drugod ga pa primanjkuje.

— **Klerikalna hudobija** je pri tem zamolčala bistveni del: preteklo leto je imel prosvetni oddelk polno pooblastilo, ko je lahko še prosto razpolagal z mladimi učnimi osebami. To pooblastilo pa je že davno ugasnilo in danes časopisje nastavlja vsako učiteljsko kandidacijo ministru.

— **Udeleženci pravniškega kongresa v Sumadiji.** Včeraj 21. t. m. je odpotovalo nad tisoč pravnikov z vlakom iz Beograda v Arangelovec, srce Sumadije. Pravniki so prišli tja okoli poldne. Vrli Sumadinci so jim privedli nepričakovano veličasten in pristen sprejem. Mesto v zastavah in slavočkih. Npregledna množica pa je tvorila spah ter pravnikom povsod prirejala navdušene ovacije. V zdraviliškem parku je mestna občina pogostila pravnike na izredno gostoljuben način. Setajkinje in seljaki so stregli gostom, s katerimi so se po bratsko razgovarjali in veselili. Slovenski pevski zbor pod vodstvom sodnega svetnika Oskara Deva iz Maribora je zapel več umetnih in narodnih pesmi ter je žel viharov pohvalo. Pravniki so se nato odpravili v številnejši deputaciji na Topolo, kjer so se poklonili Manom kralja Petra I. Velikega Osvoboditelja. Zvečer so se pravniki vrnili v Beograd ter se odpeljali domov. Z večernim dnem je bil uradno zaključen III. silajno uspeh kongres pravnikov.

— **Posebni vlak za novinarski kongres.** Prometni minister je dovolil poseben vlak, ki skuplje novinarje na novinarski kongres v Skopje in nazaj.

— **Mestovičev odhod v Ameriko.** V Dubrovnik je prišel slavni naš kipar Ivan Mestrovic, ki odpotuje v kratkem v Ameriko.

— **Savska brv pri Radovljici.** Pišejo nam: Domačini iz Kamne gorice in Lipnice nameravajo letos ali najkasneje prihodnjo pomlad ponovno zgraditi čez Savo brv, ki veže omenjeni vasi z Radovljico. Brv je zgradila leta 1902. podružnica SPD. za radovljiški okraj, leta 1922. pa jo je močno narasla Sava odnesla. Omenjena brv je velike važnosti za domačine, ki si skrajšajo pot za pol ure in pa tudi za izletnike, zakaj le malo tako lepih pomladanskih in poletnih izletov imamo na Gorenjskem, kakor ravno iz Radovljice preko predtiskih pašnikov k Savi in od tod preko Bukovlja ali romanjskih, raztrganih pečin, mimo Vidovca, kjer je nekdo pesnil dr. Lovro Toman, v Kamno gorico. S skal je krassen razgled po vsi Gorenjski; najlepša panorama se nudi izletniku: od Triglava pa do Grinotova, močnejši Stol z Begunjsko v oznožju z divnim Leškim poljem, z nebroj vasm in starodavno Radovljico, pod katero se vije večno lepa modrikasta Sava. V Kamni gorici, v rojstni vasi Matevža Langusa, Lovro Toman in več drugih mož, ki so ponos Slovenije, je nebroj zanimivosti, ki so vredne, da si jih ogledamo. Stare stavbe, okrašene z različnimi starinskimi, po največ domačimi okraski, pričajo, da je preživela ta naselbina, ki je ena izmed najstarejših v Sloveniji in kjer je bila svojočasno koncentrirana železna industrija vse pokrajine. Že prav lepe čase. V okolici Kamne gorice pa so še druge zanimivosti: na pobočju Jelovice gorski slapovi, v vnožju pa naravnih mineralnih vrelci iz Kamne gorice jo lahko mahneš proti tričetrt ure oddaljeni postaji Otoče, ali greš v Kropo, rojstni kraj slikarja Potočnika, od tod pa nazaj proti Podnartu ali pa čez Jamnik in Dražgoše v Seiško dolino. Lepi so izleti iz Radovljice preko Kamne gorice v širne gozdove Jelovice in od tod na Ratitovec. Poleg omenjenih izletov je še nebroj drugih, katere se lahko veže po novi poti preko Save v Kamno gorico. Družbe iz Radovljice oddaljena pet četrt ure heda, po novi poti pa dobrih 40 minut. Ker so pa okoliške vasi radi nazadovanja industrije precej ubožne in ne bodo mogle kriti

PRVI FRANCOŠKI MINISTRE V NEMČIJI PO VOJNI. Prosvetni minister de MONZIE (levo) s svojim tajnikom. — De Monzie je bil nedavno v Berlinu, kjer je imel važno posvetovalno s pruskim prosvetnim ministrom dr. Beckerjem. To je prvi slučaj, da je stopil po vojni francoski minister na nemška tla.

Iz Ljubljane

— **Zdravstveno stanje mesta Ljubljane.** Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 15. do 21. septembra izkazuje tole statistiko: Umrlo je 25 oseb, 12 moških in 13 ženskih. Smrtni vzroki: trebušni tifus in paratifus 1, jetika na sapilih 3, rak in druge žile novotvorbe 2, bolezen na srcu 4, pljučnica 1, druge bolezni na sapilih 1, bolezen na želodcu 1, krčenje jeter 1, samomor 1, druge bolezni 9. Med tem časom se je rodilo 35 otrok, 18 dečkov (1 mrtvorjen) in 17 deklic. Naznanjene nalezljive bolezni: gripa 1 in davica 1 slučaj.

— **Pazite na otroke!** Evstahij Baloh, šesti sinček vpkoljenega policijskega stražnika, je dobil od svojega tovariša Zdravka Horvata dimažno patrono, s katero se je igral. Patrona je nenaodoma eksplodirala ter dečka težko poškodovala na glavi in na obeh rokah. Prepeljali so ga s težkimi poškodbami v bolnico.

— **Zadruga čevljarjev v Ljubljani** vabi vse člane na sestanek, ki se vrši v četrtek dne 24. septembra t. l. točno ob 7. zvečer v restavraciji g. Mraka, Rimska cesta, s sledečim dnevnim redom: 1. Razgovor radi obrtno nadaljevalne šole. 2.) Razgovor o vajeniški preizkušnji. 3.) Obnovev mojrstvskega cenika. 4.) Raznoterosti. Načelstvo.

— **Razne nezgode.** Janez Škrijanc, 27-letni delavec, zaposlen na »Balkanu«, je včeraj v skladišču pri nalaganju bal padel z visokega odra. Pri padcu je dobil težke notranje poškodbe. Delavec Fran Medved, zaposlen v opekarni Jelovska na Vrtniki, je vozil iz peči opeko. Nenadoma se je zrušila nanj zložena opeka in ga podsula. Medved je težko poškodovan na glavi in po nogah. — Josip Vovk, 14letni sin posestnika iz Police, je padel s konja in si zlomil levo roko. — V jugoslovske tovarni za izdelovanje sukna v Kranju se je ponesrečil 15letni Ivan Gros. Pri čiščenju sukna so ga zgrabitelj valjari in mru zlomili levo roko. Vsi poškodovanci so bili prepeljeni v bolnico.

— **Ce se star pami vname...** V Bjelogorici v Hercegovini se je starček Mate Šimunović smrtno zaljubil v neko mlado devojko. Sprva mladenka ni hotela ničesar vedeti v njem, vendar ji Šimunović ni nehal prigovarjati. Ker je bil bogat, je odšel k njenim roditeljem in končno se je mladenka vdala ter se z njim poročila. Toda dolgo ni vztrajala. Neke noči, ko je starel spal, je pobegnila ter odšla domov. Drugo jutro je Mate odšel na dom njenih roditeljev in jo k leče prošil, da se vrne k njemu. Mlada žena pa ni hotela, naker je šel Mate žalosten domov. Drugo jutro so ga našli mrtvega. Preziral si je žile na roki in izkravaval.

Iz Maribora

— **m Narodni poslanec dr. Pivko zopet med volilci.** Minulo soboto in nedeljo je poslanec dr. Pivko obiskal svoje volilce v puškovskem srezu. V soboto 19. t. m. zvečer se je v dvorani Narodnega doma v Ptuj, ki je bila natlačeno polna pristašev SDS, vršil pod predsedstvom dr. Salamuna velik, krasno uspeh shod, na katerem so zborovali soglasno in z živahnim odobravanjem vzeli na znanje poročilo svojega poslanca o njegovem delu ter o sedanjem političnem in parlamentarnem položaju, zlasti z ozirom na preobrat med Radičevci. Na željo poslanca samega se je razvila zanimiva gospodarska debata, v kateri je poslanec Pivko na vsa vprašanja dajal vsestransko zadovoljiva poalsna. S toplimi besedami se je spomnil tudi starega narodnega borca, sedaj umrlega dr. Josipa Serneca. Zborovanje je dokazalo, kako neomajano stojijo vrste SDS v Ptuj in tudi bližnji okolici. — V nedeljo 20. t. m. zjutraj se je vršil v Zavrchu članski sestanek najmlajše organizacije SDS. Značilno je, da so se hoteli tega sestanka udeležiti mnogi kmetje in delavci, ki so nezadovoljni s politiko klerikalcev in radičevcev, pa so na vseh cestah stali klerikalni in radičevski agitatorji, ter ljudem zabirali pot do sestanka. Vendar pa so bili zbrani najodločnejši možje občine, ter deputacija iz Dobrave. Zborovali so izrekli svojemu poslancu zaupnico. — Ob pol 15. uri popoldne se je vršil v občinski hiši v Središču članski sestanek središke or-

ganizacije, katerega se je udeležilo nad sto oseb. Po izčrpnem poročilu poslanca dr. Pivka so zborovali soglasno in z navdušenjem sklenili resolucijo, v kateri se odobrava parlamentarna taktika SDS in njenih voditeljev ter se izrekla poslancu dr. Pivku in šefu stranke Svetozaru Pribečiču ter ostalim voditeljem stranke zaupnica. V resoluciji se zlasti odločno podčrtava zvestoba v politiki. — Ob 17. popoldne se je na Grabah v prostorih ge. Šulek vršil članski sestanek organizacije za Obrež in Grabe, ki je bil tudi lepo obiskan. — Ob 20. zvečer pa je bil članski sestanek organizacije v Ormožu, kjer so zborovali istotako z odobravanjem vzeli na znanje poročilo poslanca in izrekli njemu ter vodstvu stranke zaupnico. Na vseh zborovanjih je spremljal g. poslanca središki rojak g. dr. Salamun.

VI MECETE VAS DENAR SKOZ OKNO!

če kupite nogavice brez žiga „ključ“, ker eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro, zeleno ali zlato)

traja tako dolgo kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in preničate sel

Iz Celja.

— **Sestanek organizacije SDS za Celje** okolico se bo vršil v četrtek dne 24. t. m. ob 20. v gostilni Neraid v Gaberju.

— **Njegova proslava.** V ponedeljek se je vršila Njegova proslava tudi na celjski realni gimnaziji G. prof. Rajč je predaval v srbohrvatskem jeziku o kulturnem, narodnem in političnem pomenu slavljenčevem.

— **V spomin pokojnega dr. Josipa Serneca** je določil upravni svet Celjske posojilnice Din 10.000 za dobrodelne namene.

— **Francoski krožek.** Francoski učni tečaj krožka se otvorijo v oktobru. Pouk se bo vršil v dveh ali celo treh razredih, če se bo javilo dovolj interesentov.

— **Celjsko pevsko društvo** ima izredni občni zbor v ponedeljek 28. t. m. v mali dvorani Narodnega doma.

— **Tihotapstvo.** V sobotnem popoldanskem osebnem vlaku je podinspektor finančne kontrole iz Celja s svojimi organi pri reviziji vlaka dvema železničarjema zaplenil 5 kg saharina.

Julijska krajina

— **Italijanski vojak zabodel slovenskega kmeta z bajonetom.** Okoli Postojne se vršijo velike vojaške vaje. Po vseh vaseh mrgoli vojaštva. Kmetje se boje za svoje pridele, zato čuvajo polja in drevje. V Velikem Otoku je bil na straži na svojem posestvu 66letni kmet Ivan Vadvajal skupno z 22letnim Franom Novakom. Zgledala sta, kako so se spravili štirje vojaki na neko drevo in tam obrabli sadje. Umevno, da sta zahtevala, naj pustijo sadje v miru. Letos je sadja malo in kmet ne ve, od kod bo jemal denar za vedno večje davke. Eden izmed vojakov se je zagnal na starega Vadvajala in ga z bajonetom trikrat zabodel. Potem so vsi štirje vojaki junaško zbežali. Vadvajala so pripeljali z rano v trebuhu in na rokah v tržaško bolnico. Spremljal ga je g. dr. Gruđen iz Postojne. V bolnici so Vadvajala takoj operirali. Njegovo stanje je težko. Vojaška oblast je takoj uvedla strogo preiskavo in oni štirje vojaki so menda že pod ključem.

— **Fašistovski učitelji za Opatijo.** Tržaško-fašistovski glasilo se bavi z Opatijo dan na dan. Sedaj zahteva za ljudsko šolo v Opatiji učitelje čiste fašistovske pasme. To morajo biti izbrani ljudje, prežeti fašistovske ideje sozi in skozi, tako da bo šola čisto fašistovska in otroci te šole goreči fašisti in fašistovski državljani v interesu domovine in kraja. V obsejnih krajih treba, da se razvije brezobzirni fašizem, da se bodo mogli drugorodni otroci toliko lažje potlačiti. Ti ljudje so tako zaslepljeni, da mislijo, da bodo kar čez noč izpremenili Julijsko krajino v čisto italijansko provinco. Toda fašizem bo preminul in pokrajina ob Adriji še vedno ne bo potujčena! Sila ne rodi nikler dobrih sadov, sila se obrabi in pogine in ž njo tisti, ki se je poslužujejo.

— **Draga prenočišča v Trstu.** Vsako noč so v Trstu vsi hoteli polni do zadnjega kotička. Sebe so vedno dražje in kadar je kje slučajno ena na razpolago, jo je treba drago plačati. Te dni so bili v Trstu novinarji iz južne Italije. V nekemu ne baš prvostopenjem hotelu so zahtevali za sobo z dvema posteljami 95 lir! Ne zida se nič v Trstu, tujece je pa vedno več.

Šolstvo

Gospodinska šola v »Mladiki«. Se prične dne 2. oktobra ob 8. Vpisovanje je dne 1. oktobra ob 9. zjutraj. Namen gospodinske šole je podati občo gospodinsko naobrazbo in temeljit teoretičen in praktičen pouk v vseh strokah gospodinjstva. Za sprejem je treba, da je gojenka izpolnila najmanj 16. leto in da se izkaže z izpričevalom dovršene meščanske ali nje podobne šole. Učni predmeti so: gospodinsko spisle, računstvo in knjigovodstvo, vzgojstvo, živlizonanstvo, zdravstvo, državoznanstvo, nauk iz gospodinjstva, vrtarstvo, serviranje, kuhanje, šivanje, pranje, likanje in vsa domača opravila. Vse navedene predmete poučuje strokovno izprane učiteljice, oziroma profesorji. Vsaka gojenka plača pri vstopu Din 50 kot pristojbino za učila. Učenke so ali zunanje, ki stanujejo doma ali drugod, ali pa notranje in stanujejo v internatu, ki je v zvezi z gospodinsko šolo. Zunanje gojenke plačajo

mesečno z ukovino vred Din 600, notranje pa plačujejo za vsjo oskrbo in ukovino Din 1100. Pouk traja od 8. ure zjutraj pa do 6. zvečer. Odmor je med 14. in 15. uro. — Učenke so razdeljene v 2 skupini, od katerih je ena zaposlena pri šivanju, odnosno pri pranju in likanju, druga pa pri kuhanju. Teoretičen pouk se vrši skupno. Zunanje učenke gredo po 18. uri lahko domov, notranje pa so zaposlene po skupinah pri pravljanju večerje in pri posebnih urah, kakor pri francoščini, italijanščini, klavirju t. d.

Večerni gospodinski in kuharski tečaj, za uradnike voproge, za uradnice in za delavke se bodo tudi letos vršili. Ti tečaji se začno tudi prve dni oktobra, trajajo 3 mesece in se vrše po tikeat v tednu od 17. ure dalje. Natančnejša poalsna daje ravnateljstvo mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani.

— **Začetek šolskega leta.** Na obrtno-nadaljevalni šoli za stavbne obrti v Ljubljani se začne šolsko leto 1925-26 dne 1. oktobra t. l. Vpisovanje uencev se vrši 27. septembra t. l. od 9. do 12. ure na II. mestni deški šoli v Ljubljani »Na Grabnu«. (Šolska soba na desno v pritličju). Novinci naj prinesejo s seboj »Odpustnico« in »Učno pogodbo«; oni pa, ki so že hodili v to šolo, naj prinesejo s seboj »Izkaz« izza šolskega leta 1924-25. V interesu uencev in gg. mojstrov je, da se vpisuje zgoraj omenjenega dne vsi uenci; zakaj le tako bo mogoče pričeti z rednim poukom že 4. oktobra t. l. V šol. letu 1925-26 se bo vršil pouk vsako nedeljo v času od 8. do 12., ob ponedeljkih in torkih pa v času od 2. do 6. Voditelj.

— **Uspesoblenostne prekušnje za osnovne šole** se prično na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani dne 6. novembra 1925 ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za pristupitev k usposoblenostni preizkušnji se naj predložijo po šolskem vodstvu pravočasno sreskemu nadzorniku, da bodo najpozneje do dne 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščen, se bo pravočasno obvestil; posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. Izpraševalna komisija za osnovne šole v Ljubljani.

Samomor radi davkov

Smrt Emerika Supanza. Današnji »Jutranji List« poroča iz Celja med drugim sledeče: Že dlje časa je med slovenskim prebivalstvom opažati gibanje proti visokim davkom vobče in konkretno proti davčni taksi, ki je najodločnejša in najbolj brezobzirna v Sloveniji. Na vsa usta in po vseh glasilih se lahko dnevno čuje in čita pritožbe radi previsokega obdavčenja. Davčni urad je strah in trepet vsakega Slovenca; ne iz razloga, ker Slovenec ni voljan plačati davke, nasprotno on opravi svojo davčno dolžnost nazvestneje in zato mu je osvobodena. V Sloveniji se davki iztirjajo potom čekovnega prometa, kar je znak, da se narod zaveda svoje dolžnosti. Ček, poslan od strani davčnega urada, je plačilni nalog, ki ga na mestu izvrši vsak Slovenec, najbodo meščan ali kmet. Vprašali boste zakaj gre? Tudi Slovenija je imela za časa vojne, predvsem pa po vojni dobro gospodarsko konjunkturo. Mehki les, ki je glavni izvozni produkt, je postal cenejši. Sadije, mlečni izdelki, jajca, vse se je dalo vnovčiti. Za vina Slovenije, predvsem beljskega in ljutomerskega se mnogo povprašuje. Težki prekmurski konji so se prvi izvažali, rogata živina pa je našla svoje odjemalce v Italiji. Pred leti so bili izdani težki davčni zakoni. Težki zelo težki! Opozorili smo fin. ministra in referente na njihovo neizvedljivost. Na podlagi teh zakonov se je imela plačati do 130 odstotkov davka na čiste dohodke. Obstoječi davčni sistem in način njegove izvedbe je povzročil že mnogo zla: uničena so razna podjetja, mnogo tovarnarjev, obrtnikov in posestnikov je že propadlo. Za ilustracijo delovanja davčnega sistema priobčujemo sledeči tragični slučaj:

Gospod Emerik Supanz, svojočasno konjeniški častnik, je prišel trgovati z jajci kot eksporter. Za časa konjunkturo so bili dobrički milijonski, sledila pa jim je milijonska izguba. Davke na dohodke pa je ostal isti kakor za časa dobričke. Te dni je bil Supanz obvečen o rubežni. Njegove besede so bile: »Rubežna komisija v hišo, mrtilec ti hiše!«. V ponedeljek so pokojnega Supanza pokopali. Ubil ga je davek s pomočjo veronala.

Tragični slučaj pokojnega Supanza naj bo memento nesmiselnemu davčnemu sistemu ter praksi v splošnem, tako pri nas kot v Sloveniji.

Izenačenje davčnih zakonov in prakse v vsej državi ter dovedenje davčnih bremen v razmerje z realnim zaslužkom in vsakojasnim stanjem dinarja, je ena največjih potreb naroda, katero polagamo na srce narodnim zastopnikom srbskega, hrvatskega in slovenskega naroda.

Sport

— **Nedeljske tekme v Mariboru.** SSK Maribor - TSK Merkur 3:0. Zaslužna zmaga Maribora. Sijane paraod vratarja Genjerja. — SV Rapid - SK Ptuj 10:2 (5:1). — Svoboda - Rapid old boys 5:1.

— **Zagreb:** Hazena: ASK - Vesna 15:5; ASK - Olimp 17:3.

— **Beograd:** BSK - Jadran 3:1.

— **Praga:** Pokalne tekme: Slavija - Rapid 8:0, Vršovice - Viktorija Žilkov 4:1. Sparta - Wacker (Dunaj) 6:2.

— **Nemčija:** IFC Nürnberg - Allg. SV 3:1, Wacker München - München 1860 2:2.

— **Hamburg - Altona 2:2.**

— **Poljska:** Lvov - Krakovo 3:3.

— **Kopenhagen - London 4:2.**

— **Nov svetovni rekord v metu kopja.** Povodom lahkoatletskega mitinga, ki se je vršil v Stockholmu in so se ga udeležili Švedska, Danska in Norveška, je vrzel Lindström (Švedska) kopje 67.31 m daleč, kar znači nov svetovni rekord.

Gospodarstvo

Naše davčne razmere

Na gospodarskem kongresu v Beogradu je poročal tajnik centralne industrijskih korporacij dr. Gregorić o naših davčnih razmerah in potrebi reforme neposrednih davkov. Uvodoma je našel vse davčne sisteme v naši državi in zvišanje neposrednih davkov, kakor je izjavil:

»Stanje, do katerega smo prišli v naši davčni zakonodaji, je neznosno in zahteva brezposlovanje takojšnje remeduro. Različnost davčnih sistemov, ki smo jih podedovali, je prinesla že a priori s seboj neenakost v davčni obremenitvi. Ta neenakost bremen je rasla z vsakim novim davkom in pridavkom. Zlasti pa moramo naglašati neenakost obremenitve zemljiških posestev in drugih virov dohodkov. Za primer hočemo navesti, da so bila zemljišča v Velikem Bečkereku l. 1923 zadolžena za zemljirino in pridavki za 1.573.930 Din in da je znašala v istem letu dohodnina IV. razreda z vsemi pridavki od plače 951 privatnih nameštencev 2.524.709 Din. 851 privatnih nameštencev je plačalo torej od svojih dohodkov 1 milijon dinarjev več kot vsi lastniki nepremičnin v Velikem Bečkereku, čijih dohodki so bazirali skupno na 22.893 jutrov zemlje, od katere odpade 18.461 jutrov na polje. Pri naših davčnih oblikah, kjer se davek odmeri v odstotkih faktičnih dohodkov, je dosegla končna skupna stopnja nakopičenih davkov in samoupravnih pridavkov tako višja, da ne moremo več govoriti o obdačevanju, temveč o konfiskaciji dohodkov, v mnogih slučajih pa celo o konfiskaciji imovine, kadar prekorači davčna stopnja 100 % dohodkov. Kako je moglo priti do tega, naravnost absurdnega stanja?

Dohodki, ki jih je imela takoj po uveljavitvi naša država od neposrednih davkov, so bili res majhni v primeri s čedalje večjimi potrebami državnega proračuna. Krivja je bila neizvedljivost nasledstvenih davčnih sistemov glede na one davčne oblike, pri katerih je davčna postavka stalni čimtelj, ki se ne spreminja po višini faktičnega dohodka, torej v prvi vrsti glede na zemljiški davek. Pri davčnih oblikah, pri katerih so davki odmerjeni v odstotkih faktičnih dohodkov, ne moremo reči, da so bili podedovani davčni sistemi prva leta po uveljavitvi krivi nezadostnega finančnega efekta za državno blaginjo. Krivda je v tem, da davčna administracija ni znala obremeniti faktičnih dohodkov v njihovem vsaj približnem znesku. Namesto da bi se čim prej korigirale postavke zemljiškega davka z ozirom na neprimerno večji dohodek od zemljišča — to se je zgodilo v gotovi meri šele leta 1923 z izrednim pridavkom — so se uvažali novi davki in pridavki, ki pomenijo v glavnem obremenitev za meščansko prebivalstvo. Invalidski davek (zdaj podvojen), do odst. izredni pridavek, kakor tudi najvažnejši komorski pridavek je bil uveden ne glede na davčne oblike, časi so bile postavte nekaterih davčnih oblik že tako visoke, da bi morale ostati nedvomno brez teli nožnih povisok. Neizvedljivost davčnih dohodkov poedinih let so bili deloma samo posledica velikih zaostankov v odmerjanju davkov na dr. v Vojvodini.

Sedaj se pa davčni aparat čedalje bolj zpopolnjuje in zato se tudi obdačeni dohodki vedno bolj približujejo faktičnim. Moramo naglašati, da je finančni minister dr. Stojadinović že storil prvi korak k sanaciji neznosnih davčnih bremen s tem, da je izdal z zakonom o proračunskih dvajsetinah za april-november 1925 odredbe z namenom ublažiti davčne obremenitve onih družtev, ki so dolžna javno polagati račun kakor tudi, da bo v bodoče potom svojih organov kontrolirati samoupravne pridavke za vse vrste davkov.

—g Izvoz čsl. tekstilij in stekla v Jugoslavijo. V izvozu stekla in tekstilij iz CSR v Jugoslavijo vlada velika stagnacija. Iz-

voz steklene posode zelo trpi radi nove carinske tarife in to izkorišča inozemska konkurenca, ki skuša izpodrinuti pri nas češke izdelke. Češkoslovaški industrialci komaj čakajo, da bo sklenjena trgovinska pogodba med CSR in Jugoslavijo. Enake razmere vladajo tudi v tekstilni industriji. Za zimsko sezono je veletrgovina že preskrbljena. Slovenski izdelki so — tako pišejo praški listi — kvalitativno dobri in cenejši kot češki, z druge strani pa skuša italijanska konkurenca prodreti na jugoslovenski trg.

—g Poučni tečaj za združne funkcije v Mariboru. Poučni tečaj za združne funkcije v Mariboru se bo vršil v dneh 27., 28. in 29. septembra, to je v nedeljo, ponedeljek in torek. Predavanja se začne vsakokrat točno ob 8 uri zjutraj v mali dvorani Narodnega doma. Zdrugre in gremiji, ki so se prijavili, so dobili posebno obvestilo. Predavalo se bo: v nedeljo: O ustroju obrtnih združenj in trgovskih gremijev, združnih zvez in zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani (2 uri); o poslovanju obrtnih združenj in trgovskih gremijev (4 ure); o obrtnem strokovnem šolstvu in ustroju Tehniške srednje šole v Ljubljani (1 ura). V ponedeljek: O važnejših določbah obrtne reda (2 uri); samo za funkcionarje o obrtnih združenj: o vaještstvu, pomagalstvih in mojsterskih preizkušnjak (1 ura) ter o ustanovah za pospeševanje obrta, obrtnih razstavah in obrtniških kreditih (1 ura); samo za funkcionarje gremijev pa: o ustroju gremijske pisarne; dalje o važnejših določbah iz delavske zakonodaje (2 uri). V torek: O davčnih in taksih predpisih ter o carini in prometu. Razni obrazci o poslovanju združenj in gremijev in o davčnih stvarih bodo udeležencem na razpolago. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo, Ljubljana.

—g Letina v Franciji. Po poročilih francoskega poljedelskega ministrstva bo znašal letošnji pridelek pšenice 89.561.460 q, rži 11.371.250 q, ovsa pa 2.311.890 q. Letina v Franciji je torej zelo dobra.

—g Dobava vozov za prevoz drv. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani opozarja zainteresirane na dopis, ki ga je dobila od Direkcije državnih železnic v Ljubljani in ki se glasi: »Z ozirom na dopis enake številke z dne 15. VII. 1925 čast je podpisani direktorji obvestiti naslov, da je odredil gospod prometni minister, da se smejo za prevoz drv za kurjavo dostavljati potrebni vozovi tudi v času izvozne sezone, če to dopušča splošna vozovna situacija.«

—g Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. septembra t. l. ponudbe za dobavo svinec v kladah, do 25. septembra t. l. ponudbe za dobavo mehkih desk, za dobavo 1000 komadov zavoranjakov, za dobavo letov terza, dobavo bitumena (v sodih). Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direktije. Dne 6. oktobra t. l. se vrši pripravi državnih monopolov v Beogradu ofertalna licitacija za dobavo 300.000 komadov jute vreč. Predmetni oglasi so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 29. septembra t. l. ponudbe za dobavo 3780 ovojev žičnikov; do 2. oktobra t. l. ponudbe za dobavo prepojenih brzjavnihih drogov ter za dobavo zveznih vijanihih spon. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direktije. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 24. septembra t. l. ponudbe za dobavo 1000 kg rži, do 10. oktobra pa ponudbe za dobavo jamejskega kablja in spojnihih obojk. — Dne 6. oktobra t. l. se vrši pri direktiji državnih železnic v Suhotici ofertalna licitacija glede dobave 2000 m³ lomljenega kamna. — Predmetni oglasi z navedenimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono

Zemlja se vrti bolj počasi

Učenjaki trde, da se dan ali doba, v kateri se zemlja zavrti okoli svoje osi, počasi daljša. To s proučevanjem prejšnjih solnčnih mrkov ugotovljeno najdbo je pred kratkim obširno obrazložil Ernesti Brown, profesor matematike in astronomije na univerzi Yale. On pravi, da se nam sicer ni bati, da bi se zemlja pričela majati in bi se končno prenehala vrteti. Morda bi se utegnulo to res kdaj zgoditi, toda šele v skrajno bodočih časih. Brown pravi, da znaša vsled teiste počasnosti nastalo podaljšanje dneva ali dobe samo približno eno desetino sekunde v tisoč letih. Toda najdba tako male izpremembe po tako dolgi dobi je že sama na sebi triumf magnetične astronomije. Da pri zemeljski rotaciji ne more biti vse prav v redu, se je zdelo pred dvema stoletji velikemu angleškemu astronomu Halleyju, ki je opazil, da se ne da ob njegovem času znano gibanje meseca spraviti v pravi sklad z onim prejšnjih stoletij. Potem sta bili postavljeni v razjasnjevanje tega nesoglasja dve teoriji. Ena pravi, da je kriva na tem privlačna moč drugih planetov, druga pa, da morsko valovanje napravi zemsko gibanje počasnejše. Tekom zadnjih deset let se je ugotovilo po natančnih računih, da oceansko valovanje v resnici pojasnjuje ta pojav. Morda pa pridejo čez čas drugi učenjaki, ki pobijejo Brownove trditve in nas osrečijo z drugimi, pred katerimi se ne bomo plašili kakor se ne pred Brownovimi.

O vzrokih in posledicah razporeke

Včasih pridejo na dan naravnost neverjetni motivi za razporeko. Na Madžarskem se je poročil mlad in bogat trgovec z lepo lastnico velike mlekarne. Oba sta mlada in bogata in imata pred sabo lepe vires velikih dohodkov, ki jima morajo prineseti blagostanje in srečo. Ali mladi trgovec je v veliko presenečenje javnosti proslil pri sodnji za razporeko. Navajal je za vzrok, da prihaja

žena iz mlekarne domov s karakterističnim duhom mleka in ta duh mu je tako zopern, da ga na noben način ne more prenašati. Priznava, da je žena dobra, poštena, da ji nima nič očitati, ali mlečnega duha ne prenese. Mlekarna daje velike dobičke ali daje tudi zoprn duh, ki ga odvaia od žene. Sodnja se je s stvarjo dolgo bavila in vprašala med drugim, kako je bilo pred poroko, ko sta občevala med seboj. Trgovec je odgovoril in žena je potrdila, da se je takrat posluževala parfemov. Budimpeštansko sodišče je po dolgi razpravi razglasilo provizorno ločitev za šest mesecev in v tem času ima mladi mož premisliti, za kaj se odloči v bodoče. Lahko razume, da ako je njegova žena pridna in dobra, že lahko prenese zanjako žrtev. Po preteku šestih mesecev bomo o stvari nadalje poročali.

Sodnja v Gmudnu je te dni izrekla pozornostno vredno sodbo. Trgovec A. Sch. je prijel trgovskega potnika St., da mora plačati 1500 šillingov odškodnine, ker je motil zakonsko srečo. Mož se je prepiral o nezvestosti svoje žene. Sledila je razporeka. Sodba pravi, da ima trgovec Sch. pravico do odškodnine in da je njegova zahteva skromna. Njegova pravica sloni na jasnem pojasnili postav, ki daje polno zadoščenje poškodovancu. St. je menil glede na večje stroške, katere ima mož vsled razporeke, da bi si jih bil prihranil, ako se ne bi bil razporočil. Sodišče pravi na to, da mu ne more nikdo nalagati, da bi vzel nazaj nezvesto ženo zato, da bi se domači stroški zmanjšali. Okoli razporeke se pletejo pač vedno bolj čudne reči.

O odpravi suženjstva

Društvo narodov ima nalogo tudi boriti se za odpravo suženjstva. Imenoma angleške vlade je predložil načrt za to viscounu Cecil. Leta 1922. je bila imenovana komisija, ki se je bavila z razmerami suženjstva in je sestavila o stvari obširno poročilo.

Suženjstvo ne obstoji v nobeni krščanski državi več razun Abesinije. Obstoji pa v nekaterih azijskih deželah kakor Tibet in

Nepal, nadalje v največ mohamedanskih državah na vzhodu, kakor Avganistan, Hedjas itd. Takojšnja odprava suženjstva v teh deželah bi imela za posledico težka socialna, gospodarska in politična vzmernjenja. More se govoriti le o počasni emancipaciji. Predvsem treba doseči to, da se stanje suženjstva ne more več zakonsko priznati. Odprava zakonsko priznanega suženjstva pomeni, da ima vsak suženi pravico brez odkupnine ali kake posebne formalnosti zapustiti svojega gospodarja ako hoče; ako pa želi ostati, ne zagreši gospodar nikake krivice, ako dotičnika pridrži. Ni pa govora več o tem, da se imajo odpraviti možnosti, pridobiti si sužnje. Roparskih pohodov za zaplenjenje ljudi skoraj ni več, razven pri nekaterih rodovih nomadskih roparjev ob robu Sahare. Toda ako zaslužijo 20 ljudi na leto, je to vse. Tržišča s sužnji so ukinjena. Na arabskem polotoku pa cete trgovina s sužnji še očito. Tu treba preprečiti pred vsem dohod od tržišča. Posebno zla oblika samozaslužjevanja je takozvani »peonage«-sistem, ki se prakticira v nekaterih deželah v Ameriki. Dolžnik se obveže delati za upnika toliko časa, kolikor odgovarja vrednosti njegovega dela vrednosti dobljene zemlje ali kakega predmeta. Prijeti se, da upnik svojega dolžnika zveže z novimi dolgi in ga tako zasuznji za celo življenje. Tu treba strogega sodnega postopanja in primernih drugih odredb proti zlorabi prava. Delo Društva narodov se mora gibanju predvsem okoli tega, da opozarja posamezne vlade na obstoječe neugodne razmere. Nadalje je mogoča mednarodna konvencija, h kateri bi pristopili tudi nečlani Društva narodov z nalogo, tekoma časa docela ubiti suženjstvo.

* Pri otrocih treba začeti. Na zborovanju Društva narodov v Ženevi je sklepom prvega kongresa v varstvo otrok, ki so bili predloženi Društvu narodov, odposlanec Dorot (Haiti) s poudarkom opozarjal, da treba že mladino seznaniti z duhom Društva narodov. Pričeti se mora že pri otroških igračah. Ako se polaga otrokom v roke puške, se jih navaja na morilne instrumente. On meni, da se mnogo govori po šolah s poukom zgodovine. Mladina se navdušuje za zavojevalne vojne. Tu treba radikalne reformacije. Zato predlaga resolucijo, ki zahteva revizijo zgodovinskih knjig.

Mali oglasi, ki služijo v posredovanju in socialnem namenu občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.

MALI OGLASI

Zenitve, dopisovanje ter oglasni strogi trgovske značajke, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10

Službe

Trg. pomočnik
vojaščinu prost. išče službo v manufakturni trgovini ali gre za potnika. — Ponudbe pod »Zmožna moč/3517« na upravo »Slov. Naroda«.

Kot začetnica
želi vstopiti v pisarno ali za blagajničarko gospodinske, zmožna strojeplisja in ter slovenskega in nemškega jezika. Nastopni lahko takoj. — Ponudbe pod »Začetnica 3514« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Stanovanja

Opremljeno sobo
s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo v centru mesta se išče za takoj. — Dopisi pod »Hemk/3542« na upravo »Slov. Naroda«.

Za pisarno

ali slično se odda svetla soba s popolnoma separiranim vzhodom v Beethovnovi ulici 9. II. nadstropje. — 3540

Dva visokošolca
se sprejemata na stanovanje in hrano; na željo tudi brez hrane. — Na slovo pove uprava »Slov. Naroda«. 3538

Za pisarno

iščem veliko svetlo prazno sobo; v poštev pridejo le v sredini mesta. — Ponudbe pod »Večja soba/3530« na upravo »Slov. Naroda«.

Prazno sobo

s posebnim vzhodom išče gospodinja, ki je ves dan odsotna. — Ponudbe pod »1. oktober/3531« na upr. »Slov. Naroda«.

Stanovanje

sobe s kuhinjo in priti klinami išče vdova s sinom. — Ponudbe pod »Plačam dobro/3532« na upravo »Slov. Naroda«.

Prazna soba

ali majhen lokal za pisarno v sredini mesta — se išče. — Ponudbe pod »1. oktober/3537« na upravo »Slov. Naroda«.

Poizvedbe

Našla se je
srebrna moška ura z verzično. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 3541

Kužim

Kupujem

vsakovrstne lepe starinske predmete, kakor: tabernakelne, razne skrinje, cele garniture, steklo, porcelan itd.; plačujem najvišje cene. — Ponudbe s točnim popisom predmeta je odpisati na naslov: Julij pl. Huebmershofen s Silber nagl, Zagreb, Ilica 131/a. 3542

Prodaj

Salonsko zrcalo
ter nekaj starih slik se prodajo. — Ponudbe pod »Zrcalo/3526« na upravo »Slov. Naroda«.

Velika železna peč
pripravna za gostilniški lokal — se takoj prodaja. — Ponudbe pod »Peč/3527« na upravo »Slov. Naroda«.

Dopisovanje

Mlad gospod
s premoženjem želi resnega znanja z inteligentno premožno gospodinjico od 18 do 20 let. — Dopisi s polnim naslovom pod »Blaža/3529« na upravo »Slov. Naroda«.

Nepremičnine

Večja parcela
ob Dunajski cesti — na prodaj po ugodni ceni. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 3515

Hiša

z dvema stanovanjema, 35 minut oddaljena od glavne pošte — se radi selitve ugodno prodaja. — Kupu stanovanje dveh sob in kuhinje takoj na razpolago. — Dopisi pod »Hiša/3528« na upravo »Slov. Naroda«.

Največja zaloga
in najcenejša dvokolesa, motorji, otroški vozički, šivalni stroji, pnevmatiki, ceniki franko. Prodaja na obroke »Tribuna« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 160-L

Originalne (prave) potrebščine fixat in preservat za Opalograph dobite edino le pri L. Baraga, Selenburgova ulica šte. 6. Telefon št. 980

Ljubljanska kreditna banka naznanja, da je njen uradnik, gospod

Rado Rančigaj

danes daljši in mučni boleznin v Žalcu pri Celju v 29. letu svoje starosti preminul.

Pokojnemu, ki je skozi leta posvetil svoje delo našemu zavodu, ohranimo hvaležen spomin.

V Ljubljani, dne 22. septembra 1925.

3545

Uprava in uradništvo Ljubljanske Kreditne banke.

Primarij 3543

dr. Minár

Kongresni trg 10
zopet
redno ordinira.

Damski beli filc klobuki

kakor tudi v vseh sportnih barvah v velikih zalogi in po nizkih cenah pri Minki Horvat, modisti, Ljubljana, Stari trg 21

Kdor bi rad na morje, 3157

se mu najtopleje priporoča

Pension - hotel Rokan

Selce kod Crikvenice

Izvrstna kuhinja. — Lepi nasadi. Pension s stanovanjem za 10 dni Din 650. — Priporoča se lastnik Alois Beranek.

Obnovite naročnino!

Jesenski velesojem v Frankfurtu

Splošni sojem

4.—7. oktobra 1925

Tehniki sojem

2.—7. oktobra 1925

Brezplačna poljsnija dajo častna zastopstva:

J. G. Drašković, Zagreb, B. cesta 3.
Publicitas, Zagreb, Gunduličeva 11
D. M. Stojadinović, Beograd, Skopljanska 1
Milinković I. drug, Ljubljana, Prešernova 7
Lavaslov Selinger, Osijek, Desetična 35